

دانلود مقاله ماهیت و اثر قراردادهای بهره برداری از حقوق مؤلف

جهت مشاهده [دانلود مقاله ماهیت و اثر قراردادهای بهره برداری از حقوق مؤلف](#) به پایین همین صفحه مراجعه

نمایید

تعداد صفحات : 47 صفحه

برای دریافت اینجا کلیک کنید

فرمت WORD قابل ویرایش

برخی از منابع:

کاتوزیان ن.؛ حقوق اموال و مالکیت؛ ج ۱، تهران: انتشارات دادگستر، ۱۳۷۶.

[۳] کاتوزیان ن.؛ عقود معین؛ ج ۱، چ ۴، تهران: شرکت انتشار، ۱۳۷۱.

[۴] صادقی نشاط ا.؛ حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای کامپیوتری؛ چ ۱، تهران: انتشارات سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۶.

[۵] شهیدی م.؛ حقوق مدنی [۶عقود معین ج. [۱؛ چ ۱، تهران: انتشارات مجد، ۱۳۷۹.

[۶] موسوی بجنوردی س.م.؛ استفتائات؛ قم: رهنمون، ۲-۳؛ ۱۳۷۱.

[۷] محمدی ده چشمه پ.؛ حقوق مؤلف؛ پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی و اسلامی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۶.

واگذاری حقوق خود، آنها را مورد بهره برداری قرار دهند. در حقوق برخی از کشورها به لحاظ ویژگیهای شخصی پدیدآورنده و ماهیت حقوق وی، نظام معینی برای قراردادهای او پیشبینی شده است. در حقوق ایران، چنین مقرراتی دیده نمیشود. بنابراین یافتن ماهیت و آثار قراردادهای مربوط به بهره برداری از آثار اهمیت عملی فراوانی دارد. به این منظور باید گفت مراد از قراردادهای بهره برداری از آثار «قراردادهایی است که پدیدآورنده یا قائم مقام وی برای واگذاری تمام یا بخشی از حقوق مالی خود برای مدتی بهطور قانونی یا بهطور قراردادی مشخص، به صورت معوض یا مجانی، منعقد میشود.»^۱

قراردادهای بهره برداری از حقوق مؤلف پاره‌ای اوصاف اساسی ۲ دارد که موجب تمایز آن از قراردادهای دیگر میشود. اینک این سؤال مطرح میشود که آیا میتوان بدون فراموشکردن اصول عقود معین و اینگونه قراردادهای آنها را به هم نزدیک کرد. به عبارت دیگر آیا میتوان قراردادهای بهره برداری از حقوق مؤلف را بیع،

اجاره، هبه، یا عقد دیگری معرفی کرد یا آنکه مجموعه اوصاف ذکر شده مانع از آن است که قراردادهای مذکور عقد معین «بیع» یا «اجاره» یا «هبه» یا «غیره» عنوان شود.

روشن است، یکی دانستن قراردادهای بهره‌برداري از حقوق مؤلف با هر یک از عقود مذکور ما را در بسیاری از موارد از جستجوی احکام آنها بیهوده می‌کند. چنین برداشتی بویژه در حقوق ایران که احکام خاصی در زمینه قراردادهای مذکور وجود ندارد، به طرفین عقد کمک اساسی می‌کند. علاوه بر این، در این صورت محدودیت‌های قانونی راجع به انعقاد و اجرای عقود مذکور باید در قراردادهای مؤلف نیز مراعات شود. این موضوع را میتوان به گونهای دیگر مطرح کرد و آن اینکه آیا اصولاً به موجب قراردادهای بهره‌برداري از حقوق مؤلف انتقال مالکیت حقوق مؤلف صورت می‌پذیرد یا صرفاً اعطای مجوز استفاده از حقوق مطرح میشود. یافتن پاسخ مناسب برای سؤال مذکور، شناخت ماهیت، اثر عمل حقوقی و در

۱، همه قراردادهایی که پدیدآورنده برای اجرای حقوق مالی خود منعقد میکند به انتقال و واگذاری حقوق مالی وی منتهی نمیشود؛ به‌طور مثال قرارداد نمایندگی و وکالت، با این وصف قرارداد سفارش خلق اثر موضوع ماده ۱۲ قانون حمایت حقوق مؤلفان؛ محققان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و قرارداد کار برای خلق اثر به لحاظ آنکه موجب انتقال حقوق مالی اثر به سفارش دهنده و کارفرما می‌گردند، قرارداد بهره‌برداري از اثر محسوب میشوند.

۲، عمده‌ترین ویژگی‌های این قراردادها عبارتند از: داشتن موضوع غیرمادی، لازم بودن، ایجاد حق استفاده برای انتقال‌گیرنده، قائم به شخص بودن، رضایی بودن، موقت بودن.

۱۴۶

فصلنامه مدرس علوم انسانی _____ دوره ۱۲، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۷

نهایت تعریف قراردادهای مؤلف (مبحث سوم) مستلزم بررسی نظام‌های موجود در این زمینه، ناقل مالکیت‌بودن قراردادها (مبحث اول) و اعطای مجوز (مبحث دوم)، میباشد. ولی قبل از آن، ناگزیر باید به فواید عملی بحث تمایز ماهیت قراردادهای مؤلف اشاره شود. روشن است که اگر قراردادهای مؤلف، بیع یا اجاره یا هر عقد ناقل مالکیت عنوان شود، براحتی خود را از ذکر احکام این عقود بیهوده می‌کنیم. به طور کلی اگر قراردادهای مؤلف را تملیکی (اعم از بیع یا اجاره یا قرارداد موضوع ماده ۱۰ قانون مدنی یا یکی دیگر از عقود) بدانیم، ناگزیر- حداقل از حیث وحدت ملاک _ میتوان قواعد عقود معین تملیکی را در مورد آنها اجرا کرد. در صورتی که اگر اثر قراردادهای بهره‌برداري، انتقال مالکیت به مفهوم واقعی نباشد، این قواعد قابل اجرا نمی‌باشند. به‌عنوان نمونه‌های از آثار عملی، میتوان چنین گفت:

۱- اگر اثر قرارداد بهره‌برداري از حقوق مالی مؤلف انتقال مالکیت حق باشد، پس از انعقاد عقد، مؤلف نسبت به آنچه منتقل شده است، بیگانه و بدون حق میباشد. منتقل‌الیه مالک جدید مال محسوب میشود و مثل هر مالکی حق استعمال مال خود را دارد. برای منتقل‌الیه حق استعمال شامل حق عدم استفاده و به‌کارگیری مال نیز میباشد و صاحب مال اجباری در به‌کارگیری مال خود ندارد.

۲- اگر قرارداد بهره‌برداري از حقوق مؤلف ناقل مالکیت باشد، پس از انعقاد عقد، منتقل‌الیه، هم چون هر مالکی بر ثمرات و منافع و عواید مال خود سلطه مطلق دارد (ماده ۳۰ قانون مدنی). در این صورت منطقی نیست که بخشی از ثمرات مال خود را به مؤلف بدهد و مثلاً بخشی از درآمد حاصل از فروش بلیط فیلم در سالنهای سینما را به مؤلفان اثر سینمایی بدهد؛ زیرا مالک جدید بر این عواید مالکیت دارد (ماده ۳۲ قانون مدنی).

۳- علاوه بر این، مالکیت منتقلاییه شامل همه شیوه‌های بهره‌برداری از اثر، از جمله شیوه‌های جدید آن میشود. اگر او را مالک جدید حقوق اثر بدانیم، هر شیوه جدیدی که برای بهره‌برداری از مال او به وجود آید، جزو تبعات مالکیت او بر اصل حق محسوب میشود و مؤلف نمیتواند ادعایی بر آن داشته باشد.

۴- اگر قراردادهای مؤلف موجب نقل مالکیت حقوق اثر بشود، بازگشت این حقوق به

۱۴۷

مؤلف پس از پایان مدت قرارداد یا مدت قانونی مستلزم وجود مبنایی قانونی است. ۱. به عبارت دیگر، سلب مالکیت از منتقلاییه فعلی در پایان مدت قانونی یا قراردادی و انتقال و ایجاد مالکیت به سود مؤلف یا ورثه وی هر دو مستلزم مبنای قانونی خواهد بود.

۵- اگر قراردادهای مؤلف موجب نقل مالکیت حق به منتقلاییه بشود، علاوه بر سلب حق از مؤلف یا ورثه وی، منتقلاییه را صاحب حق انتقال مال خود به دیگران میکند. در این صورت، اصل بر قابلیت امکان انتقال حقوق مالکانه به وسیله منتقلاییه میباشد.

۶- اگر قراردادهای مؤلف ناقل مالکیت باشد، منتقلاییه از هر حیث باید در جایگاه مؤلف قرار بگیرد. در این صورت تعیین قلمرو مکانی، زمانی و شیوه‌های بهره‌برداری برای مالک جدید، با اثر قرارداد در تعارض قرار میگیرد.

۷- اگر قرارداد بهره‌برداری از حقوق مؤلف انتقال مالکیت حقوق مذکور را به همراه داشته باشد، در صورت اعراض و انصراف مالک فعلی از حقوق مالی خود، مؤلف یا ورثه وی نیز مثل تمام جامعه حق استفاده از مال مذکور را دارند و هیچ حق تقدمی بر دیگران ندارند.

۸- در فرضی که قراردادهای مؤلف موجب نقل مالکیت حقوق او میشود، دیگر حقی برای وی باقی نمیماند تا در صورت لزوم با طرح دعوا علیه نقض کننده آن احقاق نماید.

۹- بیع دانستن انتقال حقوق مالی مؤلف مستلزم وجود اختیارات ویژه عقد بیع (تأخیر تادیه ثمن و مجلس) خواهد بود.

۱۰- اگر این قراردادها ناقل مالکیت تلقی شوند، تعیین مدت انتقال با وصف دائمی بودن مالکیت سازگار نیست. بنابراین لازم است تا بررسی شود اثر قراردادهای مؤلف چیست: نقل مالکیت حق یا حقوق مالی یا اعطای مجوز برای استفاده از حق. با بررسی این موارد شناخت کاملی از قرارداد انتقال و قرارداد مجوز (اعم از انحصاری و ساده) حاصل میشود.

۱. اسباب ایجاد مالکیت به شرح ماده ۱۴۰ قانون مدنی مشخص شده‌اند و در این مورد هیچ یک از آن اسباب وجود ندارد؛ ارث،

قراردادها و تعهدات، حیات مباحات، اخذ به شفعه.

۱۴۸

فصلنامه مدرّس علوم انسانی _____ دوره ۱۲، شماره ۲، پاییز ۱۳۸۷

۲- مبحث اول؛ انتقال مالکیت

در حقوق ایران، عقود تملیکی متعدّدند: برخی عقود موجب انتقال مالکیت عین اموال میشوند: بیع، معاوضه و قرض. برخی عقود نیز انتقال مالکیت منافع برای مدتی محدود را موجب میشوند: صلح منافع، اجاره. علاوه بر این، از حیث تعهدات ناشی از این عقود، در برخی موارد تملیک بطور مجانی واقع میشود: هبه. آنچه در همه این عقود مهم میباشد، آن است که پس از تحقق عقد - که ممکن است رضایی باشد یا عینی (هبه) - انتقال مالکیت مال موضوع عقد (از ناقل به منتقلالیه) صورت میپذیرد، به نحوی که پس از تحقق عقد، از ناقل سلب مالکیت می شود و او نمیتواند در مورد آن چه واگذار کرده است، حقی داشته باشد. انتقال، دائمی است و منتقلالیه قائم مقام ناقل میشود.

منتقلالیه صاحب حق عینی اصلی میشود و میتواند برای احقاق حق خود از طریق طرح دعوا در دادگاه علیه کلیه اشخاص (غاصب یا مزاحم یا متصرف عدوانی)، حتی خود ناقل، اقدام کند. به عبارت کاملتر، منتقلالیه براساس ماده ۳۰ قانون مدنی از حق همه گونه تصرف در مال و بهرهبرداری از حقوق مالکانه خود بهره‌مند است. این حقوق شامل استعمال، استثمار و اخراج از مالکیت میباشد [۱]، ص ۱۶۹؛ ۲، ص [۱۰۶] بنابراین مالک حق دارد از مال خود بهره‌برداری کند یا آن را معطل گذارد، آن را تخریب کند یا بهطور شخصی و از طریق واگذاری به دیگران استفاده کند و... منتقلالیه (مالک) جز مواردی که ممکن است به حکم قانون محدود شود (اصل ۴۰ قانون اساسی - ماده ۱۳۲ قانون مدنی) و جز در صورت تعارض با قواعد آمره و نظم عمومی و اخلاق حسنه میتواند از همه حقوق مالکانه خود به طور کامل بهره‌مند شود. این حقوق و امتیازهای کم و بیش در مقررات اکثر کشورها، بویژه کشورهای مطالعه شده در این تحقیق وجود دارد.

پس از این توضیحات مختصر لازم است تا چگونگی و وضعیت حقوق و اختیارات منتقلالیه حقوق مالی مؤلف بررسی شود. در این زمینه برخی معتقدند عقد واقع شده بین مؤلف و طرف قرارداد وی بیع است و برخی آن را اجاره میدانند. شباهتهای قرارداد مؤلف با عقد صلح نیز قابل بررسی است. در مواردی که انتقال حقوق مجانی است، شباهت قرارداد بهره‌برداری از حقوق مؤلف با عقود مجانی زیاد است. در قسمت بعد انتقالات مجانی شامل ارث، وصیت و هبه بررسی میشود.

۱۴۹

۱-۲- انتقالات معوض

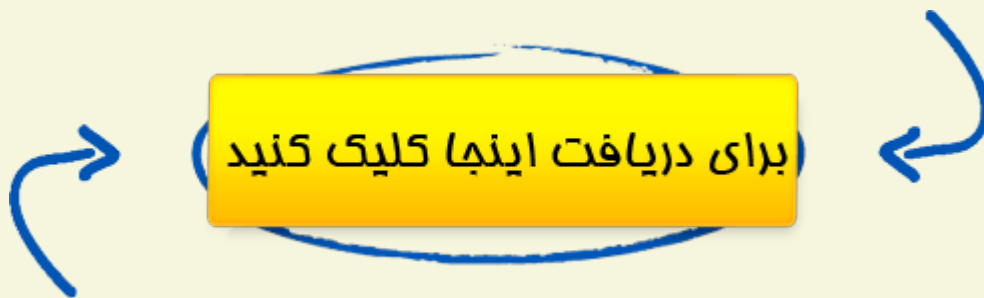
به لحاظ اختلاف ماهیت عقود معوض ناقل مالکیت آنها و بهطور جداگانه بررسی میشود.

۱-۱-۲- واگذاری حقوق مؤلف: بیع

بیع عبارت است از تملیک عین به عوض معلوم (ماده ۳۲۸ قانون مدنی). پس از تحقق بیع، خریدار مالک مبیع میشود و حق همه‌گونه تصرف در مال خود دارد. خریدار ملزم به پرداخت ثمن است و تا تسلیم مبیع از حق حبس برخوردار میباشد. او حق دارد از مال خود استفاده کند یا آن را راکد بگذارد یا حتی از بین ببرد و یا مجانی به دیگران منتقل کند. مالک در بهره‌برداری از مال خود علیالاصول تابع اراده هیچ کس نیست. به منظور انجام بررسی دقیق و انطباق این آثار با نتایج قراردادهای بهره‌برداری از حقوق مؤلف، حقوق کشورهای مختلف بررسی میشود.

قانونگذار ایران در قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ۱ مصوب ۱۳۴۸ از انتقال یا واگذاری حقوق مالی یاد کرده است و نامی از بیع یا هر عقد دیگری به میان نیاورده است. در این که آیا قرارداد مؤلف برای انتقال و واگذاری حقوق مالی میتواند بیع باشد یا خیر، رویه قضایی ساکت است و دکترین نیز بندرت در این مورد اظهار نظر کرده است. یکی از حقوقدانان پس از آنکه قرارداد واگذاری حقوق مؤلف را جزو عقود معین میدانند در این نظر تأمل میکند و در مبحثی تحت عنوان «بیع اموال غیر مادی» ضمن نقد ماده ۳۳۸ قانون مدنی در خصوص ضرورت «عین» بودن مبیع مینویسد: «اگر در رابطه انسان و اشیا اندک تأملی شود، این نکته آشکار است که آنچه موضوع حقوق و تکلیف قرار میگیرد، داد و ستد میشود و به مالکیت در میآید؛ در واقع حقوق غیر مادی و اعتباری است که از نظر سهولت بیان و به مناسبت قوام آن حقوق بر پایه‌های مادی حق را با موضوع خود نام میبریم [۳]»، ص ۱؛ ۴، ص [۳۵] ایشان اضافه میکنند در فروش یک زمین تنها علاقه مالکیت تغییر میکند و «آنچه را مال یا مالکیت یا حق مینامید همه از یک سنخ است و هیچکدام مادی و خارجی نیست، حق مالکیت و ارتباط اعتباری و معنوی خود را با زمین

۱. از این به بعد، از این قانون با عنوان «قانون ایران» نام برده میشود.

مقالات مرتبط

- [دانلود مقاله تأثیر اجرای جزئی یا ناقص تعهد بر حق حبس با مطالعه تطبیقی در حقوق برخی کشورهای اروپایی](#)
- [دانلود مقاله انتخاب ریاست جمهوری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران](#)
- [دانلود مقاله شواهد ژئومورفولوژیکی مرزهای یخچالی در دامنه های کرکس](#)

از این سایت ها نیز دیدن نمایید

- [ترنس لاین ، مرجع مقالات تخصصی فارسی ایران](#)
- [گت پیپر ، منبع مقالات انگلیسی و فارسی](#)
- [دانش رسان ، بیش از 1.5 میلیون مقاله فارسی](#)